

DOŠLA KONVENČIJE

LEGENDA

O

USMILJENI

MATERI MARIJI

KROPARSKI

[Spital SBT 1942]

273232

9

273232

D1708/1976

LEGENDA O USMILJENI MATERI MARII KROPARSKI

I.

Kropa je na koncu sveta, čeprav je na Gorenjskem. Ob tihi Lipnici hiti bela cesta in zavije ob še tišji Prèprovki v starodavni kroparski trg, odkoder ne more dalje. Res ne more, zakaj Kroparji so se naselili v globelih pod zeleno Jelovico; Urni vrh z Zidano skalo in Orlövino in Babjim zobom in Čelo in Špik in še Brezovška gora s svojim uklenjenim hrbtom, ki se vleče preko Barigle, Gobelj in Svete sobote do Jamnika, so prestrmi da bi mogla cesta preko njih.

Kroparji radi tega niso žalostni. Ponosni so na svoj trg, ki mu ni enakega pod božjim slovenskim soncem in so mu zložili pesem, ki pravi, da je Kropa veliko mesto, v katero se pride naravnost po cesti.

Kroparji so bistri ljudje, a vendar se čudijo, kako je mogoče, da je še poznava vesoljni slovesni svet in ve, kjer koli se pojavijo, da so doma iz slavnega trga Kroepe.

Žebliji, ki jih kujejo Kroparji od pamtiveka, so pač razširili njihovo slavo po suhem in po morju. Teda z žebliji ne krošnjarijo in tudi nima trg svojega grba z žeblijem, da bi ga zmenjšanega vtaknili v gumbnico in tako izpričevali svoje poreklo.

"Za sveto Kriščevo voljo, kako pa veste, da smo iz Kroepe"? vprašujejo oni, ki se v svojem začudenju premagujejo, da ne bi izrazili svojega veselja s kletvijo.

Takih je malo.

"Kdaj, vraga, pa smo se videli in kje, da nas poznate in veste, da smo iz Kroepe doma?" vprašujejo drugi, ki jih je več, in pokličejo tako veselo peklenščka, kakor bi se z njim pobratili ob oglju in kovaških ognjih, ko kalijo in kujejo žareče železo od ranega jutra do pozne noči.

Govorica jih izdaja. Kakor ni mogel zatajiti sveti Péter na dvorišču velikega duhovna svoje galilejščine, ko je zatajil Gospoda, tako ne more zatajiti Kropar svoje kroparsčine, ki jo označuje njegov zamolčki goltniški r, ki je tako značilen, da bi brez njega ne bilo ne trga ne Kroepe in tudi Kroparjev ne.

Pa je vendar pred davnimi leti živel Kropar, o katerem ne bi mogel nihče reči, da je iz Kroepe doma, čeprav je bil Jurček in bi se torej ne mogel zatajiti.

II.

Kako je bilo s Klemenčevim Jurčkom?

Bilo je leta Gospodovega 1699, dne 23. malega travna, ko je dal Bog Klemenčevim prvega otroka, ki so ga še isti dan nesli v cerkev svetega Lenarta, kjer ga je krstil vikar Erhard Benedikt Ruissniger a Rosenheimb in so mu dali ime vojščaka junaka sv. Jurija, ki je premagal neznanskega zmaja in rešil sveto Marjetico, kakor poje naša lepa narodna pesem, katero so znali tudi v Kropi in jo peli, zakaj Kroparji so bili tudi one dni pevci, kakršnjih bi zaman iskal ...

Klemenčev čba oni dan ni šel v vigenc, da bi koval, zakaj ponosen je bil in je hotel praznovati potrino, kakor se spodobi, da ne bi šlo po Kropi, kako skopari.

Torej je postavil na mizo bokalce cekinaste bražn-ke, ki so jo kroparski krčmarji tovorili preko hribov od Šo-riče in jo imeli v veliki časti, in še hleb belega kruha in lep kos bohinjkega sira.

Prišla sta boter in botra in še ženska, ki je nosi-la otroka, in vsi trije niso mogli prehtvaliti Jurčka, tako da je bil priden.

"Še takrat ni zajokal, ko so mu dali gospod sol v u-sta. Potrpežljiv bo!" je dejala ženska, ki je nosila otroka.

"Bog mu daj zdravje in sveti Jurij, njegov patron, in sveti Lenart!" je želela botra, ki je dala materi otroka.

"Miha", je rekel boter Klemencu, "zdaj si pa lahko ve-sel, boš imel saj komu zapustiti kladivo!"

In so potem sedli za mizo in se ob bražnki in hle-bu in siru dobro imeli in bili veseli in še in še preroko-ovali o Jurčku, kako bo junaško rastel, da ga bosta vesela oče in mati in še sam presvetli cesar, ki ga gotovo pokliče v žold, da bo pokazal Turkom, kaj so Krparji, kakor je njegov patron pokazal svojo moč neznanskemu zmaju.

III.

Boter in botra sta slabo prerokovala.

Klemenčev oča in Klemenčeva mati nista imela z Jurčkom veselja.

Tri leta sta ga bila pač vesela, a potem sta bila žalostna. Žalostna sta bila, ko sta ga klicala, žalostna, ko sta ga gledala. Nista bila žalostna, ker ne bi junaško rastel. Rastel je lepo in zdrav je bil ko riba v Preprovki, in živ da je bilo veselje, a ko sta dobila v njegovem drugem letu še hčer, ki je že bez leto in dan začela že debljati, sta s strahom opazila, da je Jurček - nem. Slišal je, a govoriti ni mogel.

Zato sta bila Klemenčev oča in Klemenčeva mati žalostna in nista imela z Jurčkom veselja.

Sleherni večer, ko je oča prišel iz vigenca in so povečerjali, so molili rožni venec in potem se pro-sili Marijo, da bi se usmilila Jurčka in mu izprosila dar govora.

In še si je Klemenčeva mati od tedna do tedna pritrgala pri ustih, da si je mogla prihraniti kak kraj-car, katerega je od nedelje do nede-lje nesla vikarju in ga dala za prošnjo, ki naj bi jo molil pred al-tarjem svetega Lenarta v daber namen pod katerim je mislila na svojega

Jurčka, ki bi ga za vse na svetu slišala kdaj rada govoriti vsaj toliko, da bi jo poklical...

Molili in prosili so eno leto - nič niso bili u-slišani.

"Premalo molimo," je menila mati in so molili več in s še večjim zaupanjem, da bi njihova prošnja beseda pro-drla oblake in bi jo slišala Mati božja, ki je sama pesto-vala nebeško Dete in ve, kako vsaka mati ljubi svojega otro-ka in nebojčenega še prav posebno.

Molili in prosili so drugo leto še, a Jurčku se še ni razvezal jezik, še vedno je bil kakor oni prerok iz svetega pisma, o katerem so slišali v cerkvi pri nauku: "A, a,

a, Gospod Bog, glej, ne znam govoriti! "Ne, huje je bilo z Jurčkom, zakaj še njegov a, a, a ni bil glas in ne razumljiv."

Molili in prosili so tretje leto, ko si je še oča pritrgal, da ni hodil ob sobotah po delopustu moževat v krčmo in je tudi ob nedeljah po nauku ni več obiskoval, da je mogel ženi primakniti, ko je neska za prošnje,.

Tako je bilo tretje leto in tako še četrto in peto. Ko je bil Jurček že v šestem, je moral hoditi z drugimi otroki namesto matere na kmete po mleko in vse, česar ni bilo ne pri hiši ne v Kropi, ki nima polja, in tudi po hosto je moral hoditi, da so mogli kuriti. Nosil je butare, da se je krivil pod njimi, a ni tožil. Tožil pa ni, ker ni mogel.

Tedaj se je zgodilo...

IV.

Bilo je 22. dan rženega cveta leta 1705.

Jagode so zorele in bilo jih je ono leto vse rdeče.

Pod Bariglo so jih brali najstletni Mertlov Andrej in njegov tri leta mlajši bratec Lovrenc, Popovčeva dva, sedemletni Nartek in šestletni Drejca, Klemenčev Jurček in še Žiganov Janezek in Pehembov Jure, ki tudi še nista prekorčila osmega leta.

Opoldne, ko se je oglasil zvon svetega Lenarta in so imeli posode polne, so se vračali domov in so peli pesem, ki je prehajala pri Kroparjih iz roda v rod, ne da bi jo prav razumeli, in so vedeli po njej, da je v deželi pravo poletje.

"Cena pol ena
je Cutova Cena,
pa v mojem
pa v tvojem
je vse s kopò,
s kopò, s kopò,
je vse s kopò..."

Pesem jagod in borovnic je bila to in otroškega veselja ob polnih koških in loncih. Navadno so jo pripeli prav v trg, kjer so se z žarečimi lici in polnimi posodami porazgubili vsak k svojim vsi glasni, zakaj vedeli so, da jih bodo doma veseli in jih mogoče pošljejo kar k fužinarjem in kovaškim gospodom

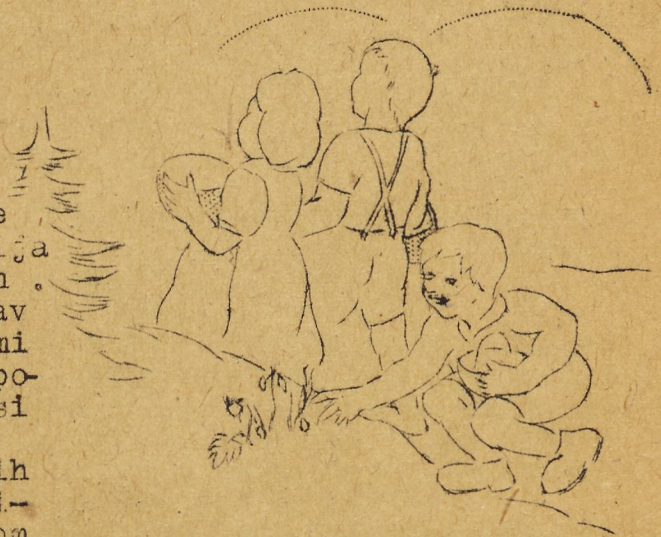
ponujat sladke jagode za svetli groš, s katerim bi si lahko kupili belega kruha, ki bi ga imela družina dva dni dosti.

Pod Bariglo na holmu tik nad Krope je pesem utihnila in se ni več oglasila.

Kaj se je zgodilo?

Ali se je komu spodrsnilo, se mu je ubil lonec in so se raztresle rdeče jagode, kakor bi se ulila po tleh iz naškega srca topla kri? Ali se je grel kje ob razbeljeni skali pisani gad in pičil koga v boso nogo?

Če bi kdo padel in raztresel jagode, bi se namesto pesmi oglasil poreden smeh; če bi koga pičil pisani gad, bi zagnali prestrašen krik in bi pridreveli z rebri, kar bi jih nesle noge. Pa ni bilo ne smeha ne krika in tudi nikogar ni bilo videti, da bi hlačal in bosopetil proti domu.

Kaj se je le zgodilo?

Prišli s dečki in smrečje in se ustavili tik nad Kropo na holmu, kj je bil porastel z nizkim grmičjem. Klemenčev Jurček, ki bi rad nabral še kako pest jagod, je stikal ob grmih, kjer bi kaj rdelo. Jagod ni našel, a našel je nekaj lepšega ...

Kaj?

Pred seboj na tleh ob grmu je zagledal podobo Matere božje z nagnjeno glavo, kakor bi bila žalostna. Belo in modro je bila oblečena in na desnem ramenu se ji je svetila izpod gube, ki jo je delalo ogrinjalo, spuščajoče se s svete glave, osmerožarna zvezda. Okoli glave je bilo vse zlato svetlo, kakor bi vshajalo za njo samo sonce...

Jurček je strmел in strmел v podobo in šele ko so ga začeli tovariši klicati, je odhitel k njim, povlečel prvega za rokav in ga vlekel s seboj, kazaje proti grmu. Vsi so bili radovedni, kaj je, in so tekli za njima.

Pred grmom so obstali.

"To podobo si hotel pokazati?" je vprašal Mertlov Andrejec Jurčka.

Jurček je pokimal.

Ziganov Janezek se je urno priklonil, da bi podobo vzel in jo odnesel domov. Jurček je s svojimi bistrimi očmi opazil Janezkovo namero in čeprav je bil Janezek dve leti starejši od njega, ga je zgrabil in zadržal. "Pa jo vzemi ti!" je dejal Janezek. Jurček je zamahnil z roko, kar je pomenilo, da je ne vzame.

"Kaj naj pa napravimo s podobo?" je vprašal zopet Mertlov Andrejec in gledal Jurčka.

Jurček je pokazal na podobo in napravil potem z obema rokama nad njo polkrog in nase šal in začel lomiti pri bližnji smreki veje.

"Aha, altar hoče napraviti, kakršne je videl na svetega Rešnjega Telesa dan, ko je bila procesija!" ga je razumel Andrejec in povedal drugim.

Dečki so se vrgli nad smrečje in so kar tekmovali kdo ga bo več nalomil.

Jurček je bil vesel in vsi so bili veseli, ko so napravili altar, - šotor, ki se jim je zdel lepši nego oni, katere so postavili možje z gospodom vred za procesijo.

In potem so poklekli pred novim altarjem, sklenili roke in gledali Marijo in začeli tako pobožno moliti kakor bi bili v cerkvi. Molili so in molili in pozabili, da je že odzvonilo poldan. Tako čudno zadovoljni in srečni so

bili, da ni prišlo nikomur na misel, da bi vstal in se odpravil domov... Marija s sklonjeno glavo in lepo zvezdo na desnem ramenu jih je poslušala...

"Juuurček!..."

"Andreejec!..."

"Lovreenc!..."

"Naaartek!..."

Od vseh koncev in strani so zaslišali, kako jih kliče mati, oče, starejši brat, starejša sestra. Ob prvih klikih se niso zmenili, šele ob tretjem, četrtem, s katerim so jih posebej vabili južinat, so se pobozni zamaknjenci zgani-
li in vstali.

Zadnji je vstal Klemenčev Jurček in kar težko se je poslavljal od Marije. Zdelo se mu je, da ni več tako žalostna ko so klečali pre njo in molili.

"Zdaj pa bo spet sama in bo kakor prej žalostna", je pomislil in ni se mu mudilo, da bi odhitel z drugimi, ki so že krenili nizdol.

"Juurček!..." ga je klicala mati.

"Jurček, mati te kliče! Pojdi, bomo pa spet popoldne pršli k Mariji, da ji natrgamo še rož!" je zaklical Mertlov Andrejec, kateremu je Klemenčeva mati priporočila sina, naj popazi nanj, da bi se mu kaj ne pripetilo.

Jurček je ubogal in bil vesel Andrejčeve obljube.

"Nič ne bodi žalostna Marija, saj pridem popoldne spet in rož ti nabereмо, da boš imela lepši altar!" je s svojo mislijo tolažil Mater božje, ko se je poslovil...

V.

Popoldne so bili otroci zopet pri Mariji.

Z rožami so ji okrasili altar in prižgali so pred njim še sveče, ki jih je prinesel Mertlov Andrejec, zakaj hotel je da bi bil altar res tak, kakršen je bil pred njihovo hišo ob procesiji.

Jurček je bil neznansko vesel.

"Vidiš, Marija, še sveče ti gorijo, da ne boš žalostna!" je govoril v mislih z Marijo.

In še nečesa so se spomnili.

Šli so, nabirali gačode in jih nízali na klasnice katere so potem ovili okoli Marijine podobe in razobesili še tu in tam po zelenem smrečju, da je bil altar kakor posut z rubini.

Otroci so potem molili in peli pesmi in Mertlov Andrejec je bil, celo gospod.

Vstal je, se obrnil k svojim tovarišem in začel pridigati.

O Mariji je govoril, kar je vedel iz zgodb katere je gospod vikar razlagal pri nauku in še je ponavljal, kar je slišal o Marijinih puznikih v cerkvi.

Iz svojega pa je dejal, ko je pridiga končeval:

"Marija, ki smo jo danes našli in ji napravili altar, ima sklonjeno glavo in je žalostna. Zakaj je žalostna? Naše matere so žalostne, ako jih ne ubogamo, ako nismo pridni in se samo potepamo. Tudi Marija je mati. Veliko družiro ima. Ves svet je njena hiša in kristjani so njeni otroci. V cerkvi nam gospod pridigajo kako so kristjani mlačni. Nič ne maraja za Boga in ne izpolnjujejo njegovih zapovedi. Marija je pa Mati božja in zato je žalostna. Mi jo pa hočemo razveseliti. Vsak dan bomo hodili sem gori k njej in bomo peli njene pesmi. Ali obljubite, da bo Marija vesela?"

Andrejec je končal.

"Obljubimo!" so se oglásili Lovreno in Nartek in Drejka in Janezek in Juré, je Jurček je bil tih, a je tudi obljubil, zakaj veselo je prikimaval z glavo.

Otroci, ki so bili zamaknjeni v Andrejca in v altar, niso opazili, da sta se približali Mertlovka in Klemenčevka, ki sta ostali nedaleč spodaj v rebri in kriti za grmom gledali in poslušali otroško pobožnost. Gingeni sta bili ob njej in solze so jama lesketale v očeh.

Mertlovki je bil povedal Andrejec, da so našli Marijino podobo in ji napravili altar. Ko so otroci popoldne odšli v breg, je bila radovedna, kakšno podobo imajo. Odpravila se je za njimi in mimo grede poklicala še Klemenčevko.

Ni jima bilo žal, da sta odšli za otroki ko sta jih našli pri taki pobožnosti.

"Ali naj greva k njim?" je vprašala Jurčeva mati.

"Pustiva jih in se vrniva!" je menila Andrejčeva in Lovrenčeva.

In sta se vrnili in sta povedali še Popovčevim in Zigonovim in Pehembovim, kaj sta videli in slišali na bregu. Preden se je skrilo sonce za črnim vrhom in je legla na Kropo senca, že ni bilo Kroparja, ki ne bi govoril o novi otroški božji poti. Tudi gospod vikar je zvedel o njej. Namahnil se je, vzel okovano palico in se napravil na pot.

"Poglejmo," je dejal, "kaj so otroci našli in napravili.

Ko je stopal gospod v breg, se je čudil:

"Glej, glej, saj mora biti pol Krope tam gori, ko tako glasno molijo in pojejo."

Res je bilo na bregu dosti ljudi. Kar je bilo otrok, so bili prihite-li gledat kak altar so napravili njihovi tovariši. Marijini podobi, ki jo je našel mrtasti Klemenčev Jurček in se od kraja vse ženske, katere niso kovalé v vigencih, je prignala radovednost in nekaj mo-zakov je bilo tudi vmes.

Pohi, je dejal vikar, ko se je ustavi-l na vrhu in poteknil iz žepa velik rdeč robec, ter si otiral z njim znojni obraz. "Saj vas bo tukaj kma-lu več, kakor ob nedeljah v cerkvi sv. Lenarta!"

Tako je rekel vikar in umaknil, so se mu, ko je stopil k altarcu - šotoru, kjer se je pripognil in se-gel po Marijini podobi, da bi si jo ogledal.

Otroci in vsa so ga obkolili in gle-dali in radovedno čakali, kaj poreče. Gospod je gledal in gle-dal podobo, nazadnje je rekel:

"Lepa podoba je to. Take še nisem nikjer videl. Le kdo je hodil tod, da bi jo izgubil. Ali ste koga videli?"

"Nikogar!" so se oglásili otroci in tudi odrasli se niso mogli spomniti, da bi koga videli ali vedeli za koga, ki bi imel v Kropi tako sliko.

"Tako napravim," je še dejal potem vikar "podobo vza-mem s seboj in jo spravim v cerkvi."

Odrasli so bili zadovoljni, otroci žalostni. Zlasti je bil žalosten Klemenčev Jurček in tudi Mertlovemu Andrejcu

ni bilo prav, zakaj pomislil je, da ne bodo mogli odslej spolnjevati obljube, ki so jo dali Mariji.

Gospodu se niso upali ugovarjati.

Gospod je videl njihovo žalost.

"Ali vam ni prav, mali?" je vprašal.

Molčali so in ko je krenil po stezi nizdol, so še enkrat žalostno pogledali na prazni altar in se uvrstili za njim kakor v procesiji in ga spremili skozi trg in gori v drugo reber, kjer se je dvigala bela cerkev svetega Lenarta.

Gospod je šel prav pred altar, kjer je pokleknil in stopil nato k desni steni, kjer je odprl okarico v zidu, spravil vanjo podobo in jo zaklenil.

"Zdaj pa molimo malo v čast Materi božji!" je opozoril otroke, pokleknil pred altar in so glasno zmolili odenab in zdravomarijo...

VI.

Jurček je domov prijokal.

"Ali te je kdo kaj tepel ali si se kaj udaril?" ga je vprašala mati.

Odkimal je in jokal in jokal.

"Kaj ti le je potem, če te nihče ni tepel in se nisi nič udaril? Ali si lačen?"

Jurček je zopet odkimal.

"Moj Bog, ali res zaslužim, da me tako tepeš?" je vzdihnila mati, ko je gledala Jurčka, ki ji ni mogel povedati kaj mu je, in v oči so ji prašle solze.

Jurčku je bilo težko, ko je videl, da tudi mati joče. Pokazal je nanjo in potem in potem na oči in nihal z roko.

Mati ga je razumela, da ji hoče reči, naj ne joče.

"Kdo bi ne jokal, otrok moj, ko si pa tak revček!" mu je dejala. Jurček se je nasmehnil, čeprav je še ihtel, in je skušal pojasniti materi, zakaj joče. S pistom je napravil v zrak predse kvadrat, ki je bil tolik, kakor je bila velika podoba Marijina, in potem kazal smer, kjer so jo našli, ter zgibal roko v zapestju, češ, da je ni več tam gori, in še kazal proti cerkvi in potem proti župnišču in roka mu je prešla v pretnjo...

Zdaj se je mati nasmehnila.

"Aha" je rekla, "zato jočeš, ker je gospod odnesel Marijiño podobo v cerkev? O, zato ni treba, da bi jokali! Gospod že vedo, da je tako prav. Pomisli, če bi ostala podobav vašem altarlju, bi jo kdo vzel, bi lahko prišla kaka ploha in dež bi končal podobo. Tako pa je v cerkvi na varnem in na suhem lepo spravljena!"

Jurček ni več jokal, a žalosten je bil še. Tako je bil žalosten, da mu zvečer žganci z plekom kar nič niso teknil in je šel zgodaj spat, ne da bi ga oče in mati priganjala, kar sta morala sicer tekom poletja vedno, ko je kazal skozi okno, da ni še teme.

Mati in oče sta še posedala na klopi pred hišo in se zgovarjal s sosedi, ki so se tudi hladili. O podobah so govorili in ugibali, kod bi mogla priti, a uganili niso.

Ko je odbilo v zvoniku svetega Lenarta deset, so vsi menili, da morajo iti spat, da se spočijejo, in so si voščili lahko noč.

Mati je prišla prva v sobo in prižgala lesčerbo, ki je medlo obсветila prostor. Ko je stopila do Jurčka, da bi ga še pokrižala, je videla, da se v spanju ves srečen smehlja. -

"Angelce vidi, otrok nedolžni", je pomislila, kar je slišala praviti o otroškem smehu v sanjah.

Prisel je mož.

"Poglej Jurčka, kako se smeje! O, če bi nam mogel povedati, kaj se mu sa nja!"

"Tega ne bova dočakala," je odvrnil Klemenč žalostno ženi, ki je zavzdihnila kakor bi ji s svojo besedo zasadil meč v srce ...

VII.

Vzšlo je svetlo sonce in je bilo že tako visoko, da je pogledalo preko Brezovške gore v Kropo in pregnalo iz nje vse senco in še posinjilo dim, ki se je valil iz spodnjega in zgornjega plavža, kjer so topili železno rudó, kakor bi se hotel spenjati do Zidane skale in še više, da bi se združil z oblakom, ki se je vlekel izza Črnega vrha.

V vigencih so kladi vse bolj veselo zapela, ko je posvetilo vanje sonce skozi široko odprta vrata, da je ogenj na Jelsah kar pobledel.

Z belim d-nevom, ki je priklical sonce tudi v Kropo, se je vsa zbudilo in vzdramilo in tudi Klemenčev Jurček je vstal. Nič na bil čmeren. Prismejal se je k materi v kuhinjo in ko se je umil, je sedel in pospravil vse žgance, kolikor so mu jih pustili oče, ki je bil že odšel v vigenc, in mati in sestra, ki je bila že tudi pred njim vstala.

Ko je Jurček pozajtrkoval, je proseče pogledal mater in ji z rokami dopovedoval, da bi šel rad po jagode.

Pa pojdi, samo ne daleč!" mu je dejala.

Odkimal je in mati je vedela, da jo bo ubogal.

Jurček je vzel majhen želj - pleten košek, ki se naspodaj oži in ima povraz - in odšel. Nič ni poiskal Mertlovih dveh in ne Popovčevih in tudi Ziganovega in Pehembovega ne, kar sam je krenil v reber proti kraju, kjer jenašel podobo in so ji napravili altar.

Hitel je.

Ali se mu je ~~z~~^{mi} dilo, da bi ga kdo ne prehitel in mu ne bi pred nosom potrgal gagod, ki jih je videl včera in je vedel, da bodo čez noč dozorele?

O ne!

Kako je z altarjem, je bil radoveden.

Ali se mu ni sanjalo ponoči, da je prišla k njem Marija, ga prišla za roko in ga pljala s seboj? Seveda se mu je sanjalo. In nič ga ni bilo strah, čeprav je bila noč, zakaj zvezda na Marijinem ramenu je tako svetila, da sta videla stezo še lepše kakor po dnevi. Gledal je, kam ga Marija pelje, in ko je spoznal, da se bližata altarju iz smrečja, se je Marija nasmehnila in je izginila. Hotel je tedaj sam k altarju, a v temi ni vedel, kod hodi, in je prišel domov...

Na sanje je mislil Jurček, si jih po svoje razlagal, bil radoveden, če je vse tako prav, in zato je tako hitel.

Ko je bil tik pod vrhom, se je za trenotek ustavil in se ozrl, če ga kdo vidi, potem se je pa zagnal in kakor bi pogledal - že je bil pred altarjem in obstal, kakor bi okamenel, le oči so mu sijale živo in svetlo in srečno, kakor bi gledale v zlat zaklad.

Ali je bil res zaklad?

Ne, Jurček ni našel zaklada, več je našel. Našel je v altarju Marijo z nagnjeno glavo in z zvezdo na ramenu, za katero bi dal vse zaklade na svetu in vse zlato. Prav tam je

bila, kamor so jo bili prejšnji dan postavili, preden ji je odnesel vikar v cerkev.

Jurček je pokleknil gledal Marijo in jo primerjal z ono, ki je prišla ponudi k njemu, ga prišla za roko in ga vodila sem gori skoraj do vrha, kjer je izginila. Lepa je bila Marija na podobi, a v sanjah je bila neskončno lepša.

"V sanjah je bila Marija, kakor je v nebesih, na podobni pa ni živa in zato ni tako lepa," je pomislil Jurček in ji bil hrbtosten, ker ni mogel biti, ko se je njegova želja uresničila, da se je Marija vrnila na altar, katerega so ji s takim veseljem zgradili in okrasili z rožami in jagodami ...

Jurček je pozabil, na jagode, ko je vstal. Se na željo je pozabil in prišel vsa iz sebe domov.

Mati se je začudila.

"Ali si tako hitro nabral jagode? Kje imaš željo?" ga je izpraševala.

Jurček ni dajal na materino vprašanje nobenih znamenj samo z roko jo je prijel in jo skušal potegniti s seboj.

"Pusti me!" mu je dejala, a je ni izpustil.

"Kaj mi le hoče?" je pomislila mati, mu izvila roko, vzela v naročje malo Špelico in odšla za Jurčkom, ki jo je prijel spet za roko in jo vodil izpred hiše, kazaje v reber, kjer so bili prejšnji dan.

Ko so tako šli, so se jim pridružili še drugi otroci, ki so brž uganili, kam namerava peljati Jurček mater.

"Ali gresta k našemu altarju?" so jo vprašali.

"Menda," jim je odgovorila Klemenčevka in že so jo prehiteli in se pognali v reber, da jih ni mogla dohajati in je tudi Jurček zaostajal, ki se je pomešal mednje.

Opešal je, a radi tega ni žalosten, saj je že vedel, daesar njegovi tovaršci še niso vedeli. In prav se mu je zdelo, da je pozabil željo, ki bo pričal, da je on že bil pri altarju in videl pri Marijo, ki se je vrnila ...

Otroci so prišli na vrh.

"Marija!"

"Marija!"

"Marija!"

Trikrat zapored je odmevalo z vrha kakor klic veselega zmagovalca.

Jurček se je smehljaj, mati se je čudila.

Pa je prišel tedaj na rob Mortlov Andrejec in zaklical: "Klemenčevka, Klemenčevka, Marija je spet v našem altarju!"

Mati je pogledala Jurčka, kakor ne bi verjela Andrejcu, in ga je vprašala: "Ali je res? Ali si mi hotel to povedati in si me vlekel, da bi videla?"

Jurček je veselo pokimal in mati je hitrejša stopila, da bi se prepridala o nenavadnem dogodku, ki mora biti pravi čudež.

"Vidite, da je res!" je rekel Andrejec, ko je prispela Klemenčevka z Jurčkom in Špelico na vrh in stopila pred altar kjer so klekali otroci.

Tudi ona je pokleknila in molila, da bi se Marija usmilila njenega sina, ki je klečal poleg nje in po njenem naročilu prosil za milost govora ...

"Kaj ne," so jo vprašali otroci, ko je vstala, "zda bo morala ostati Marija zmerom tukaj?"

"Ne vem, kaj ukrenej angospa," jim je odgovorila in se odpravila sama s Špelico, ki ji je dala prazni željo, proti domu, zakaj Jurček je s povzdignjenimi rokami prosil, naj ga pustijo z drugimi otroki še pri Mariji.

Ko se je Klemenčevka vrnala in je sklenila, da ste-

pi k gospodu vikarju in mu vse pove, so otroci glasno mli-
li in izpolnjevali obljubo, ki so jo prejšnji dan dali ne-
beški Materi, da ne bi bila žalostna...

VIII.

Klemenčevka ni šla niti domov. Kar spotoma je ste-
pila v župnišče in potrkala na vratin v gospodovo sobo.

"Napreji!" se je glasil vikar.

Odprla je in ponižno vstopila.

"Hvaljen Jezus!" je pozdravila.

"Na veke!" je odzdravil vikar in pogledal izza
mize, kjer je bral debele bukve, kdo je prišel.

"Gospod, prišla sem..." je začela.

"Aha, Klemenčevka ne?" ste spet prišli, da bi da-
li za prošnje, kajne? Prav, prav, kar zapišem, da ne bom poča-
bil," jo je prekinil. gospod.

"Ne, gospod, danes nisem prišla radi prošnj," je
pojasnila.

"Niste prišli zaradi prošnj? Mogoče bi pa radi
plačali za mašo?"

"Tudi ne, gospod. Nekaj drugega je, kar bi vam ra-
da povedala," je odvrnila.

"Nekaj drugega? No, potem bi bila pa kar brž pove-
dala, da ne bi ugibal," je dejal vikar.

"Saj bi, gospod, a nisem mogla do besede, ko so o-
ni tako hitri?" se je pošalila Klemenčevka in se nasmehni-
la.

"No, no,!" je dejal gospod in se tudi namuznil.

Pa je začela pripovedovati, da prihaja z onega
brega, kjer so našli otroci podobo, ki jo je pod večer gospod
vzel in odnesel v cerkev, da jo spravi.

"Saj sem jo res spravil in zaklenil in ključ i-
mam tukaj!" jo je zopet prekinil gospod, odprl miznico in
vzel iz nje droben ključek in ga pokazal.

"Ključek imajo, gospod, a podobe ni več v cerkvi,"
je dejala Klemenčevka.

"Tedaj je vikar planil pokonci kakor bi ga pogna-
la sprožena vzmet.

"Kaj?" je vprašal, ko da ne bi zaupal svojim uše-
som da bi prav slisal.

"Podoba, ki ste jo včeraj spravili, je spet tam
na vrhu v onem šotoru, ki so ga napravili otroci," je bolj
natanko povedala Jurčkova ma-
ti.

"Ni mogoče!" je dejal vikar.

"Je, gospod, sama sem videla."

"Pa le ne verjamem!"

In vikar je stopil k vratom,
za katerimi je visel na steni
velik ključ, ki ga je vzel, in
nato povabil Klemenčevko, naj
gre z njim v cerkev, da bo vi-
dela, kako lepo je spravljena
Marijina podoba.

Šla sta.

Votlo je zaskripal v cerkve-
nih vratih ključ, še bolj votlo
so odmevali vikarjevi koraki,

zakaj nosil je leto in dan težke škornje, podkovane s kro-
parskimi žebli.

Klemenčevka je obstala pod porčehnom, gledala za vikarjem, ki je prišel do altarja, hitro pokleknil in že stopil k desni steni z drobnim ključkom v rokah.

"Kar bliže pridite, da boste videli in ne boste potem govorili takih obotnosti!" jo je poklical.

S svetim strahom se je približala do obhajilne mize pred glavnim altarjem, pred altar sam si ni upala, ker je bila bosa.

"Vidite," je dejal vikar "vratca so nedotaknjena!"

Se je utaknil v ključavnico ključek in poiskusil, če bi se vratca odprla, ne da bi odklenil.

Niso se.

"Tudi zaklenjena so vratca" je povedal vikar in bil vesel, ter hitro odklenil - a tedaj ni bil več vesel. Zadušil se je, pa se je prvi trenutek premagal in še iskal po omarici z roko, toda tudi zaman.

"Mati božja," je vzkliknil nato, "podobe res ni več v omarici, ali pa sem jaz slep in mi je chromela roka, da prsti ne čutijo nič več!"

"Čudež se je zgodil, gospod," je menila Klemenčevka ponižno.

Vikar je ni slišal, ni je hotel slišati.

Šel je, vzel z altarja svečo in jo prižgal ob večni luči ter sevrnil k omarici, da bi posvetil vanjo, in vse pregledal.

Posvetil je v omarico in pregledal vse predalčke, a podobe ni bilo in ni bilo. Zamišljen je nato vpihnili svečo in jo postavil nato zopet na svečnik. Klemenčevki se je zdelo, da se mu je pri tem tresla roka...

Dolgo je že bila Klemenčevka pred cerkvijo, kjer je čakala gospoda, ki je klečal pred altarjem. Ni se ji zdelo lepo, da bi kar tako odšla, ne da bi ga pozdravila, zato je vstopila na cerkveni prag in pokušljala.

Vikar jo je slišal in je vstal in je prišel iz cerkve.

"Molil sem," se je opravičil in se dejal: "Res je, podobe ni več v omarici, če je tam na onem polgu, naj pa ostane tam in naj jo častijo otroci, ki so nedolžni in so jo našli."

Tako je rekel gospod vikar, pozdravil Klemenčevko, sklonil za hrbtom roke, v katerih je držal velik ključ, in odšel s sklonjeno glavo proti župnišču.

IX.

Na polgu pod Bariglo ni bilo več smrekovega šatora.

Ko so Kroparji zvedeli kako se je povrnila Marijina podoba iz zaklenjene omarice v cerkvi na kraj, kjer so jo našli otroci, so začeli ob vseh urah romati k njej in lepega dne so napravili namesto smrekovega šatora prijazno kapelico, katero so postavili Marijo z nagnjeno glav in z zvezdo na desnem ramenu. In še so dan za dnem krasili kapelico s svežim cvetjem in pred Marijo so gorele sveče in lučke na olju.

Prve dni so kovači kar med popoldanskim odmorom romali k Mariji v kapelici in redko se je zgodilo, da so se pomudili ob njej bolj nego so nameravali in bi smeli, da ne zamudijo dela.

Kovaški gospodje, ki so hoteli imeti red v svojih vlogah, so godrnjali in se jezili, kako morajo odrasli moški biti kakor otroci.

Tako kakor fužinar Mazzoli pa se ni razjezil nihče.

Bila je sobota.

Mazzoli je vzel po kosilu svojo računsko knjigo in ni še odbilo dve, se je odpravil od doma in šel po svojih vigencih - največ jih je imel on - in renčal je kakor razdražen pes, zakaj pri vsaki ješi, pri vsakem panju že manjkalo kovač.

"Kje je Knač?"

"Pri kapelici!"

"Kje je Tovecin?"

"Pri kapelici!"

"IN Kokolček?"

"Tudi pri kapelici!"

"In Smukar in Čadman in Topir, kje so?"

"Pri kapelici, a bodo kmalu prišli!"

"Kmalu, kmalu, kaj se to pravi! Ali jih plačuje Marija, ki so jo našli otroci, ali jih plačujem jaz?" je rohnel Mazzoli.

Tako je šlo od vigenca do vigenca in celo pri plavzu - linovi peči ni bilo vseh delancev.

Mazzoliju je to bilo preveč, vzkripela mu je kri in ne da bi kaj rekel, se je obrnil in šel in sopihal v reber h kapelici. Med potjo je srečal tega in onega kovača. Ustavil se je, si obrisal pot, sršeče pogledal in strupeno siknil!

"Ob delopustu že obračunamo?"

In je sopihal dalje v breg in golčal sam vase, da lenobe ne podpiral in da jim že pokaže in jih nauči pameti, ki je nimajo niti toliko, ko njegov čevelj.

"Mazzoli, Mazzoli!"

Kakor bi se bližal kragulj med drobne ptice, so zavreščali otroci, ko so ga zagledali. Možaki so slutili, da se bliža huda ura, in drug za drugim so izginili med grmitjem.

"Kje so kovači?" se je zadržal Mazzoli nad otroki, ko je sopihal na vrh.

"So že odšli, so mu povedali."

"Tako, tako," je zamrmral in stopil h kapelici, gledal podobo in se zakrohotal, da so otroci začudeno pogledali in se prestrašili.

Še bolj so se prestrašili in se zgrozili, ko so videli da je segel Mazzoli po podobi.

"Pustite je, gospodi!"

Obkolili so ga in prosili in roko s podobo je moral visoko dvigniti, zakaj otroci bi radi rešili zaklad.

"Pri zgornjem kladivu ob linovi peči boste imeli poslej svojo božjo pot!" je zahreščal Mazzoli in se ni dajl me- nil za otroke, ki so zajekali in ga prosili, naj jim podobo vr- ne. Potrti in žalostni so bili otroci, ko je odnesel vikar podobo, a neizmerno bolj so bili potrti, ko so gledali Mazzolija, katerem so slišali doma praviti, da nima sreča.

"Pojdimo za njim, da bomo videli, kam ponese podobo!" je dejal Mertlov Andrejec, ko je bil Mazzoli že dober streljaj oddaljen.

"Pojdimo, pojdimo!" so zaklicali navdušeno vsi in Klemenčev Jurček se je preril do Andrejca, ga prijel za roko in prva sta odhitela za Mazzolijem.

I.

Otroški procesiji, ki se je vedela od hiše do hiše, ko so prišli v Kropo, so se vsi čudili. Na kladiva v vigencih nič več pela, zakaj kovači so jih odložili in se gnetli pri vratih, da bi vi- deli, kaj imajo zopet otroci.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIZNICA

00000077580

00000077580

